

Stal brandt vaker af

Geregeld lezen wij in de krant over stalbranden waarbij veel dieren zijn omgekomen. Dergelijke branden lijken in aantal toe te nemen. Of wordt dat beeld vertekend door alle media-aandacht?

GEESJE ROTGERS

Dat stalbranden tegenwoordig breed worden uitgemeten in de media, is een feit. Zeker als de brand veel slachtoffers telt onder het vee. Dierenorganisaties grijpen het incident aan om het publiek nadrukkelijk te wijzen op vermeende misstanden in de sectoren. Harde cijfers over het aantal stalbranden waren er tot voor kort niet, noch cijfers over het aantal slachtoffers. Dit was de reden voor de Dierenbescherming en LTO Nederland om het aantal stalbranden te tellen en de ernst ervan in kaart te brengen. Het onderzoek werd uitgevoerd door Madelaine Looije en Michelle Smit van Van Hall Larenstein.

Branden in rundveestallen

Op basis van de administraties van brandverzekeraars en krantenberichten werden alle stalbranden in de periode 2005 tot en met 2009 onderzocht. In die vijf jaar werd de rundveehouderij 410 maal opgeschrikt door een stalbrand. Bij 57 van die branden kwamen in totaal 1.422 runderen om het leven. Bij 15 andere branden vonden voor zover bekend geen runderen de dood, maar liepen de dieren wel welzijnsschade op. Bij de resterende branden liep het vee geen schade op. De onderzoekers concluderen dat er sprake is van een toenemend aantal stalbranden in de rundveehouderij. Met name de toename van elektrische apparatuur zou daarvan de oorzaak zijn. In figuur 1 staan de oorzaken van de stalbranden, uitgesplitst naar diersector.

Oorzaken brand

Aan de hand van de gegevens van verzekeraars werden de oorzaken van de stalbranden achterhaald, voor zover die gegevens in de dossiers waren opgenomen. De risico's op melkveebedrijven bevinden zich vooral in de elektrische installaties: kort-

sluiting door slechte contacten in schakelkasten, losliggende stroomkabels en overbelasting van het elektriciteitsnet, mede doordat melkveehouders zelf knutselen bij de aanleg. Maar dat is niet het enige risico voor het ontstaan van brand. Bij nieuwbouw blijkt in een kwart van de gevallen de aanleg van elektrische installaties niet goed te zijn uitgevoerd. Dit zorgelijke feit blijkt uit een inventarisatie van verzekeraar

De brandweervoorschriften voorzien niet in een protocol voor het redden van dieren uit een brandende stal. Evenmin in het toelaten van een dierenarts voor het behandelen van gewond vee.

FOTO: MARCEL BEKKEN

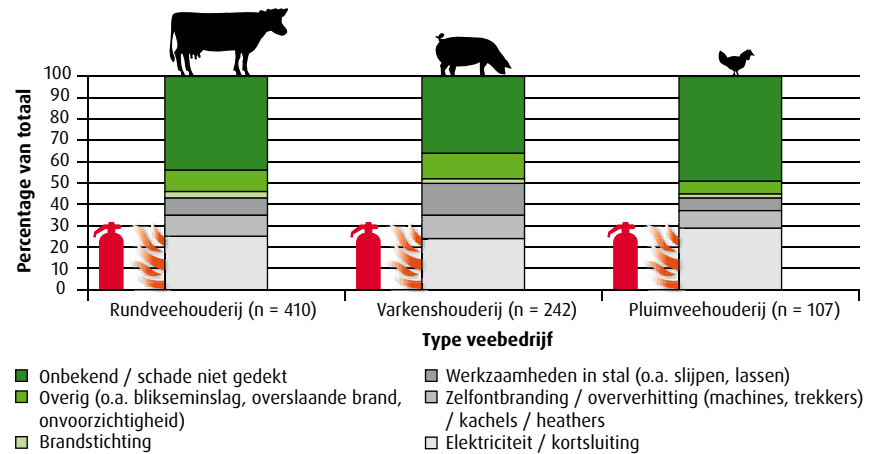
Calamiteitenplan

Voor het welzijn van de dieren is het belangrijk dat dierenartsen en brandweer goed leren samenwerken bij een brand in stallen met dieren. Het zou goed zijn als gemeenten hiervoor een zogeheten calamiteitenplan opstellen. Belangrijke punten hierin zijn:

- Per gemeente zouden er minimaal twee dierenartsen moeten zijn die met een persluchtmasker kunnen werken om gewond vee te behandelen / euthanaseren.
- Ook moet geregeld zijn dat er voldoende medicatie en euthanasaat aanwezig zijn om een groot aantal dieren gelijktijdig te kunnen behandelen of te euthanaseren.

Figuur 1

De oorzaak van de stalbranden in 2005-2009 op basis van gegevens verzekeraars (in percentage van totaal).

Interpolis. Verder blijken werkzaamheden in de stal geregeld de oorzaak van de brand. Zo worden brandbare materialen niet voldoende aan de kant gelegd, voordat de slijptol of het lasapparaat ter hand wordt genomen. Ook is er geregeld geen brandblusser of emmer water binnen handbereik voor het geval een vonk ongelukkigerwijze 'doel treft'.

derd kan worden tijdens en na de brand. De veehouders die meewerkten aan het onderzoek waren in het algemeen sceptisch over het redden van dieren uit de brandende gebouwen. De dieren zouden niet naar buiten willen lopen en juist naar het vuur toe willen. Ook zou een brand vaak zo snel om zich heen grijpen, dat er helaas geen redden meer aan is. Volgens de

het welzijn van de dieren te minimaliseren. Een dierenarts komt echter met een heel ander doel bij een brand dan de brandweer. Een dierenarts heeft als prioriteit de dieren zo snel mogelijk uit hun lijden te verlossen en wil daarvoor de stal zo snel mogelijk in. De brandweer wil vaak geen toegang verstrekken totdat de stal 100 procent veilig is. Soms is dit pas de volgende dag. Dit leidt in de praktijk tot grote frustratie bij de dierenartsen. Uit gesprekken met dierenartsen bleek dat zij er erg veel voor voelden om te leren werken met persluchtmaskers, die ook door de brandweerlieden worden gebruikt. Met zo'n masker en beschermende kleding kan de dierenarts eerder de stal in om dieren te behandelen of uit hun lijden te verlossen.

Dierenarts en brandweer moeten samenwerken aan welzijn vee

Dierenwelzijn en rol dierenarts

De trauma's die het dier oploopt door een stalbrand, mogen niet worden onderschat. Evenmin de emotionele schade die een brand toebrengt aan de veehouder en zijn gezin. Dieren die de brand hebben overleefd, zijn door brandwonden en ingeademde (hete) rook veelal dermate getraumatiseerd, dat euthanasie uit welzijnsoogpunt eigenlijk de enige optie is, concluderen de onderzoekers op basis van gesprekken met veehouders en dierenartsen die betrokken waren bij een stalbrand. De onderzoekers hebben samen met veehouders, dierenartsen en brandpreventiedeskundigen gekeken hoe de welzijnschade bij dieren zoveel mogelijk vermin-

onderzoekers is het redden van de dieren niet eenvoudig, maar soms best mogelijk. Zo stuitten de onderzoekers ook op branden, waarbij de dieren wél succesvol naar buiten werden gebracht. Er werd bijvoorbeeld gesproken met twee rundveehouders waarbij alle koeien werden gered. Bij één rundveehouder rende een kalf in paniek terug naar de brande stal, maar gelukkig werd het dier op tijd opgevangen. Belangrijk bij de reddingsoperatie was dat de koeien naar een onderkomen werden gebracht, waaruit ze niet konden ontsnappen.

Tijdens een brand moeten de dierenarts en de brandweerlieden/commandant goed met elkaar samenwerken om schade aan

Aanbevelingen

De onderzoekers formuleerden in hun rapport 'Brand in Veestallen' vele aanbevelingen voor het voorkomen van dierenleed bij branden. Aangezien ook geredde dieren vaak (te) veel stress ondervonden, is er eigenlijk maar één echte aanbeveling: brandpreventie. Ook hiervoor worden in het rapport veel adviezen gegeven. §

Het rapport 'Brand in veestallen' kan worden gedownload van www.dierenwelzijnsweb.nl.